

української держави на сучасному етапі. На наше переконання, сьогодні ми маємо забезпечити культурне та духовне державотворення України – перехід до домінування духовних, громадянських і політичних цінностей, інтересів людини і суспільства, принципів моральної, відкритої та відповідальної політики, високого професіоналізму й відданості, всього того, що можна назвати служінням народу і Батьківщині.

Враховуючи сказане вище, можна зробити висновок, що, завдяки обраному авторським колективом підходу, монографія є дуже багатоплановою, багатий фактологічний матеріал спонукає до подальших досліджень, зумовлює активізацію творчої думки її читачів. Слід також відзначити досконалу редакторську працю в монографії, цілком науковий стиль викладу матеріалу.

Монографія привертає увагу не лише своєю фундаментальністю, комплексністю, а й певними особливостями. По-перше, високим теоретико-методологічним рівнем, значним поглибленням

досліджуваної тематики. По-друге, комплексним, різнобічним розглядом проблем. По-третє, глибокою обумовленістю наукових і прикладних аспектів досліджуваних проблем, органічним взаємозв'язком теорії і практики. Зокрема, в останніх її розділах є чіткі вказівки на те, які управлінські дії потрібні для вирішення визначених проблем.

Підсумовуючи, слід зазначити, що монографія «Українська культура: цивілізаційний вибір» є ґрунтовним і багатогранним дослідженням сутнісних засад української культури, яке відкриває нові глибини і закладає нові горизонти у дослідженні даної проблематики, дає широкий простір для фахових дискусій серед науковців.

Леонід ЧУПРІЙ

доктор політичних наук,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціології
та політології НАУ,
директор Центру соціально-
політичних досліджень «Генеза»

АГРЕСІЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ В ЦЕНТРІ УВАГИ ВЧЕНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Агресія Російської Федерації проти України супроводжується дезінформацією, що має характер цілеспрямованої, системної, добре фінансованої державної політики. Нещодавно Президент України відзначив, що козирем Путіна є брехня [4]. У сучасних інформаційних потоках неправдиві й неточні історії такі значні, що НАТО і Європейський Союз

створили спеціальні відділення для виявлення і спростування дезінформації, зокрема, заяв з Росії [5].

Відтак Україна мусить протиставити потужному потоку кремлівської брехні правдиві факти, власну ідеологію та неупереджену аналітику. З огляду на це та на доручення Кабінету Міністрів України №48637/1/1-15 від 9.12.2015 р.

щодо виконання Постанови Верховної Ради України «Про державну підтримку публікацій наукових, освітніх та дослідницьких програм, спрямованих на висвітлення об'єктивної та достовірної інформації щодо агресії Російської Федерації проти України» Державний фонд фундаментальних досліджень оголосив у березні 2016 р. відповідний конкурс («Ф 72 на грантову підтримку публікацій наукових та освітніх розробок, спрямованих на висвітлення об'єктивної та достовірної інформації щодо агресії Російської Федерації проти України») [2].

Науковці Науково-дослідного інституту українознавства розробили та подали у квітні 2016 р. два конкурсних науково-дослідних проекти. Проекти мали відповідати тематичному спрямуванню конкурсу, їх оцінювали за актуальність і новизну, наукову кваліфікацію керівників проекту і наукового колективу [3]. Заявки науково-дослідних проектів та їх технічні завдання пройшли незалежну експертизу відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» та відповідно до Положення про проведення конкурсів наукових проектів Державного фонду фундаментальних досліджень України [3].

Один із поданих НДІУ проектів виявився серед п'яти проектів-переможців та одержав фінансування. Його назва: **«Історичні передумови та сучасні суспільні наслідки агресії Російської Федерації проти України»** (англ.: «Historical background and contemporary social consequences of the Russian Federation's aggression against Ukraine»).

Керівниками проектів-переможців є відомі науковці авторитетних установ: Гарань О. В., Національний університет «Кієво-Могилянська академія»

(«Трансформації суспільних настроїв в умовах протидії агресії Росії на Донбасі: регіональний вимір»); Верменич Я. В., Інститут історії НАН України («Феномен порубіжжя Донбасу і Криму в долі України»); Сергійчук В. С., Київський національний університет імені Тараса Шевченка («Український Крим»); Дрига І. М., Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України («Історія України (турецькою мовою)»).

Розробниками й виконавцями науково-дослідної роботи «Історичні передумови та сучасні суспільні наслідки агресії Російської Федерації проти України» є працівники відділу історичних студій та відділу української етнології: д.і.н. Гай-Нижник П. П. (керівник проекту), д.і.н. Залізник Л. Л., к.і.н. Краснодемська І. Й., к.і.н. Фігурний Ю. С., н.с. Чирков О. А. Творчий колектив складається переважно з дослідників, які мають досвід наукового осмислення суспільних проблем, зокрема, тих, що постають сьогодні та існували в минулому у взаємовідносинах між українським та російським суспільствами (зокрема, їхнім світоглядним та цивілізаційним протистоянням), що гостро проявилися у кримській регіональній, донецькій та луганській обласних територіальних частинах України у процесі розпаду СРСР та природному усамостійненні українського соціуму в усіх сферах його буття від часу відновлення державної самостійності України. До виконання НДР колектив має право залучити на безоплатній основі інших науковців України та зарубіжжя.

Науковий доробок, на який спираються виконавці дослідження, складається з десятків праць, опублікованих у період незалежності України. Доктор

історичних наук П. Гай-Нижник плідно працює за науковим напрямком «Україна ХХ–ХХІ століть: демократичні цінності, національні та державотворчі проблеми». У частині його праць розглянуто питання, що відповідають темі НДР, наприклад, у таких: «Культура як основа «м'якої сили» держави Україна в контексті підвищення її зовнішньополітичного авторитету»¹, «Українознавство як комплекс знань про Україну та чинник сучасної гуманітарної політики і системи національної безпеки»², «Українознавство як чинник концепту «м'яка сила» і системи національної безпеки»³, «Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки»⁴, «Прісна спрага замороженого «підросійського» Криму»⁵, «Спрага-спрага-спрага... Чи вдасться Кримському півострову вирішити проблему прісної води без України?»⁶,

¹ Гай-Нижник П. П., Чупрій Л. В. Культура як основа «м'якої сили» держави Україна в контексті підвищення її зовнішньополітичного авторитету / П. Гай-Нижник // Гілея. – 2013. – Вип. 79 (№12). – С. 266 – 269.

² Гай-Нижник П. Українознавство як комплекс знань про Україну та чинник сучасної гуманітарної політики і системи національної безпеки / П. Гай-Нижник // Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку. – К., 2015. – С. 207–221.

³ Гай-Нижник П. Українознавство як чинник концепту «м'яка сила» і системи національної безпеки / П. Гай-Нижник // Українознавчий альманах. – Вип. 16. – Київ; Мелітополь, 2014. – С. 234 – 241.

⁴ Гай-Нижник П., Чупрій Л. Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки / П. Гай-Нижник // Гілея. – 2014. – Вип. 84 (№5). – С. 465 – 471.

⁵ Гай-Нижник П. Прісна спрага замороженого «підросійського» Криму / П. Гай-Нижник // Час і події (Чикаго, США). – 2014. – №45. – 6 листопада.

⁶ Гай-Нижник П. Спрага-спрага-спрага... Чи

«Реінтеграція Криму та послаблення кримської регіональної проросійської ідентичності в контексті реалізації державної політики національної безпеки України»⁷, «Формування загальнонаціональної ідентичності українців в контексті сучасних викликів»⁸, «Роль та місце українознавства у новітньому науковому просторі та його значення в гуманітарній політиці держави і системі національної безпеки»⁹, а також у монографії «Час на зміни»¹⁰.

Зазначену проблему в окремих розділах висвітлено також у колективній монографії «Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку», що була випущена науковцями відділу історичних студій НДІУ під керівництвом П. Гай-Нижника¹¹.

вдасться Кримському півострову вирішити проблему прісної води без України? / П. Гай-Нижник // Дзеркало тижня. – 2014. – № 41. – 7–14 листопада. – С. 1,12.

⁷ Гай-Нижник П. Реінтеграція Криму та послаблення кримської регіональної проросійської ідентичності в контексті реалізації державної політики національної безпеки України / П. Гай-Нижник // Гілея. – 2015. – Вип.103 (№12). – С. 333 – 339.

⁸ Гай-Нижник П., Чупрій Л. Формування загальнонаціональної ідентичності українців в контексті сучасних викликів / П. Гай-Нижник, Чупрій Л. // Гілея. – 2015. – Вип. 101 (№10). – С. 474 – 481.

⁹ Гай-Нижник П. Роль та місце українознавства у новітньому науковому просторі та його значення в гуманітарній політиці держави і системі національної безпеки / П. Гай-Нижник // Українознавство. – 2015. – № 1. – С. 53 – 60.

¹⁰ Гай-Нижник П. Час на зміни (політична публіцистика та інтерв'ю за 2010–2013 рр.) / П. Гай-Нижник. – К., 2013. – 258 с.

¹¹ Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту), Т. А. Бевз, О. Є. Гомотюк, С. І. Губський, Я. С. Калакура, А. М. Киридон, І. Й. Краснодемська, В. Т. Лазарева, А. Ю. Санченко, О. М. Склярова, Л. К. Токар, Д. В. Толочко, Л. В. Чупрій, О. Б. Ярошинський. – К., 2015. – 504 с.

Частину досліджуваних в НДР проблем раніше розглядав доктор історичних наук Л. Залізняк, що видно з текстів його наукових та публіцистичних праць: «Походження українського народу»¹², «Україна в Російській імперії»¹³, «Від склавинів до української нації (Навчальний посібник)»¹⁴, «Примара федералізації»¹⁵, «Україна між сходом і заходом: про витоки і суть російсько-української війни 2014 р.»¹⁶.

Науково-популярну книгу «Україна між сходом і заходом...» автор видав для учасників АТО та всіх, хто цікавиться історією російсько-українського конфлікту. Вона містить статті з історії російсько-українських відносин, які розкривають думку автора про глибинне підґрунтя сучасного цивілізаційного конфлікту між Європою та Євразією на землях України: «Війна 2014 р. за своєю суттю є цивілізаційним конфліктом між Європою і Азією, між великими людськими спільнотами з принципово різними ментальностями, культурними традиціями, духовними цінностями, це війна між європейською та євразійською цивілізаціями» [1].

У багатьох працях кандидата історичних наук Ю. Фігурного (індивідуальних, колективних та у співавторстві) висвітлено чимало питань, що дотичні до теми

НДР: «Історичні витоки військової культури українського козацтва»¹⁷, «Історичні витоки українського лицарства: Нариси про зародження і розвиток козацької традиційної культури та національне військове мистецтво в українознавчому вимірі»¹⁸, «Козацькі збройні виступи 20-х – 30-х рр. XVII ст. як дієвий чинник українського етнодержавотворення в українознавчому вимірі»¹⁹, «Роман Шухевич – становлення національного героя»²⁰, «Україна – етнос. Науковий понятійно-термінологічний словник-довідник з етнологічних та дотичних до них проблем українознавства»²¹, «Український геополітичний словник»²², «Український етнос у просторі й часі. Науковий бібліографічний довідник (2005–2008)»²³. Необхідність протистояти новітній експансії Росії засобами українознавства автор обґрунтував у статті «Українознавство – дієвий чинник

¹⁷ Фігурний Ю. С. Історичні витоки військової культури українського козацтва / Ю. Фігурний. – К., 1999. – 124 с.

¹⁸ Фігурний Ю. С. Історичні витоки українського лицарства: Нариси про зародження і розвиток козацької традиційної культури та національне військове мистецтво в українознавчому вимірі / Ю. Фігурний. – К., 2004. – 308 с.

¹⁹ Фігурний Ю. С. Козацькі збройні виступи 20-х – 30-х рр. XVII ст. як дієвий чинник українського етнодержавотворення в українознавчому вимірі / Ю. Фігурний. – К.: ННДІУВІ, 2012. – 144 с.

²⁰ Фігурний Ю. С. Роман Шухевич – становлення національного героя / Ю. Фігурний. – К.: ННДІУВІ, 2011. – 160 с.

²¹ Україна – етнос. Науковий понятійно-термінологічний словник-довідник з етнологічних та дотичних до них проблем українознавства / НДІУ. Авт.: Фігурний Ю.С., Чирков О.А. та ін. – К., 2006. – 224 с.

²² Український геополітичний словник / Авт. кол.: Крисаченко В.С. та ін. – К.: МП «Леся», 2010. – 531 с.

²³ Український етнос у просторі й часі. Науковий бібліографічний довідник (2005–2008) / Укладачі: Чирков О. А., Фігурний Ю. С. – К., 2008. – 406 с.

¹² Залізняк Л. Л. Походження українського народу / Л. Залізняк. – К.: Бібліотека українця, 1996. – 80 с.

¹³ Залізняк Л. Л. Україна в Російській імперії / Л. Залізняк. – К.: Бібліотека українця, 1994. – 126 с.

¹⁴ Залізняк Л. Л. Від склавинів до української нації (Навчальний посібник) / Л. Залізняк. – К.: Бібліотека українця, 1997. – 256 с.

¹⁵ Залізняк Л. Л. Примара федералізації / Л. Залізняк // Україна молода. – Київ, 2005. – 21 січня.

¹⁶ Залізняк Л. Л. Україна між сходом і заходом: про витоки і суть російсько-української війни 2014 р. / Л. Залізняк. – К.: Шлях, 2014. – 168 с.

у боротьбі з агресивно-неоімперіалістичним «Русским миром»²⁴.

До кола праць кандидата історичних наук І. Краснодемської, на які вона спирається як на методологічну основу та знання, дотичні до тематики НДР, належать, зокрема, такі: «Внесок вчених діаспори в розроблення теорії та методології українознавства»²⁵, «Системний підхід як неодмінна умова наукового самопізнання українського народу»²⁶, «Українознавчі студії діаспори»²⁷.

Серед опублікованих праць наукового співробітника О. Чиркова, що предметно найбільше перетинаються з НДР, є такі: «Втрачені землі»²⁸, «Етнічна будова людності України та її територіальних частин»²⁹, «Зросійщення – найбільша загроза існуванню українського

народу»³⁰, «Історія України та етнічна будова її людності: взаємна зумовленість розвитку в ХХ ст. (національний та загальносвітовий виміри)»³¹, «Національна безпека України крізь призму сучасних тенденцій розвитку етнічної будови української нації»³², «Центр ваги поросійщених українських мас пересувається на Донбас (Російщення українців Донецької і Луганської областей за 13 років – від початку 1989 р. до кінця 2001 р. за статистичними даними)»³³, «Чи відновлять народи України втрачену чисельну перевагу в Криму?»³⁴.

НДР здійснюється з метою виявлення й осмислення історичних передумов та сучасних суспільних наслідків агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 років, оприлюднення результатів дослідження у наукових та науково-публіцистичних працях.

Дослідження спрямоване на розв'язання загальної проблеми подолання

²⁴ Фігурний Ю. Українознавство – дієвий чинник у боротьбі з агресивно-неоімперіалістичним «Русским миром» / Ю. Фігурний // Бандерівські читання. Матеріали перших та других Бандерівських читань / Упор. Т. Бойко, Ю. Сиротюк. – К. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2015. – С. 184 – 192.

²⁵ Краснодемська І. Внесок вчених діаспори в розроблення теорії та методології українознавства / І. Краснодемська // Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку. – К.: МП «Леся», 2015. – С. 89 – 115.

²⁶ Краснодемська І. Системний підхід як неодмінна умова наукового самопізнання українського народу / І. Краснодемська // Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку. – К.: МП «Леся», 2015. – С. 143 – 152.

²⁷ Краснодемська І. Й. Українознавчі студії діаспори. Монографія / І. Краснодемська. – К., 2011. – 368 с.

²⁸ Чирков О. Втрачені землі / О. Чирков // Україна просторова в концепційному окресленні Степана Рудницького. Монографія. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2003. – С. 131–141.

²⁹ Чирков О. Етнічна будова людності України та її територіальних частин / О. Чирков // Україна – Етнос. Збірник наукових праць з етнологічних та дотичних до них проблем українознавства. – К., 2006. – С. 121 – 177.

³⁰ Чирков О. Зросійщення – найбільша загроза існуванню українського народу / О. Чирков // Україні: світова нація перед викликами ХХІ століття: збірка статей конференції. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 343 – 364.

³¹ Чирков О. Історія України та етнічна будова її людності: взаємна зумовленість розвитку в ХХ ст. (національний та загальносвітовий виміри) / О. Чирков // Українознавство. – 2011. – №1 (38). – С. 202 – 208.

³² Чирков О. Національна безпека України крізь призму сучасних тенденцій розвитку етнічної будови української нації / О. Чирков // Українознавчий альманах. – Вип. 2. – К., 2010. – С. 71 – 74.

³³ Чирков О. Центр ваги поросійщених українських мас пересувається на Донбас (Російщення українців Донецької і Луганської областей за 13 років – від початку 1989 р. до кінця 2001 р. за статистичними даними) / О. Чирков // Українознавство. – 2005. – №1. – С. 225 – 228.

³⁴ Чирков О. Чи відновлять народи України втрачену чисельну перевагу в Криму? (Сучасні та можливі майбутні зміни етнічної будови людності Кримського півострова) / О. Чирков. – К., 2006. – 40 с.

негативних наслідків агресії Російської Федерації проти України, підвищення рівня національної безпеки. Дослідження є важливим компонентом для розв'язання проблем нижчого ієрархічного рівня: 1) млявості (повільності) наукового осмислення агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 років сучасними засобами українознавства; 2) недостатнього використання наукового інструментарію українознавства для виявлення, характеристики, систематизації сучасних суспільних наслідків агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 років; 3) незабезпеченості найвищих органів державної влади України експертною українознавчою оцінкою історичних передумов та сучасних суспільних наслідків агресії Російської Федерації проти України, а також концепційним баченням шляхів, напрямів і стратегії реінтеграції анексованого Росією Криму й окупованих частин Донецької та Луганської областей, запобігання ескалації російської атаки на Україну.

НДР передбачає комплексне осмислення історичних передумов, причин і наслідків російської агресії проти України. Виконавці прагнуть зробити науково обґрунтовану оцінку передумов та наслідків агресії Російської Федерації проти України у комплексному вимірі: 1) історичному, 2) етнодемографічному, 3) гуманітарному, 4) геополітичному, 5) національної безпеки тощо.

НДР виконується за два етапи: 1. Історичні передумови агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 рр. (червень – вересень 2016 р.); 2. Сучасні суспільні наслідки агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 рр. (жовтень – грудень 2016 р.).

Основні очікувані результати НДР:

1. Наукове осмислення сучасними засобами українознавства історичних передумов агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 років.

2. Виявлення, характеристика й систематизація сучасних суспільних наслідків агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 років науковим інструментарієм українознавства.

3. Концепція шляхів, напрямків та стратегії реінтеграції анексованого Росією Криму та окупованих частин Донецької й Луганської областей.

4. Концепція та стратегія превентивного запобігання ескалації російської (і не тільки) атаки на суспільний розвиток та державну незалежність і перспективи зміцнення системи національної безпеки України, зокрема у соціогуманітарній сфері.

Впровадження одержаних результатів у суспільну практику відбуватиметься таким чином:

1) опублікування колективної монографії «Історичні передумови та сучасні суспільні наслідки агресії Російської Федерації проти України 2014–2016 років»;

2) опублікування адресованої Кабінету Міністрів України, Верховній Раді України, Президенту України, Раді національної безпеки і оборони України експертно-аналітичної доповіді «Історичні передумови та сучасні суспільні наслідки агресії Російської Федерації проти України: проблеми оптимізації державного управління та системи національної безпеки»;

3) оприлюднення статей та інших праць у періодичних наукових виданнях та у веб-ресурсах.

У монографії йтиметься про історичні корені імперської політики Росії

проти України; етноструктурний вимір причин та наслідків агресії Російської Федерації проти України; так званий (рос.) «Русский мир» як важливий чинник гібридної війни супроти України й українців; роль української діаспори в протистоянні України російській агресії; гуманітарні наслідки агресії Російської Федерації проти України; наслідки агресії Російської Федерації у світлі забезпечення національної безпеки України тощо.

Виконавці НДР сподіваються на принаймні часткове використання одержаних результатів у практиці державного управління України. Результати дослідження будуть корисними для широких кіл української і світової громадськості, експертам та органам державної влади (для розробки шляхів і методів оптимізації державного управління та системи національної безпеки).

Запропоновані українознавцями експертно-аналітичні рекомендації для державних органів влади та широкого загалу допоможуть мінімізувати наслідки російської неоімперської інвазії та сприятимуть консолідації українського громадянського суспільства навколо ідеї інноваційної демократичної правової незалежної соборної Української держави.

Опубліковані праці і матеріали відповідатимуть критеріям наукової обґрунтованості, актуальності та суспільної значущості, положенням українського законодавства щодо пріоритетності напрямків наукових досліджень, зокрема: визначеним у Законі України від 11.07.2001 р. №2623-III та у Постанові КМУ від 17.09.2011 р. №942 щодо дослідження проблем розвитку особистості, суспільства, демографії та соціально-економічної політики, які мають сприяти

сталому поступу суспільства і Української держави; зазначеним у Законі України від 12.10. 2010 р. №2519-17 (щодо пріоритетності напряму «Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави»).

На виконання НДР науковці НДІУ подали до друку низку аналітичних праць, зокрема: «Кримське питання: нагальні проблеми національної безпеки у гуманітарній сфері» (П. Гай-Нижник. «Гілея». – 2016. – Вип. 113 (№10)); «Шляхи і перспективи адаптації вимушених переселенців з тимчасово окупованих територій Донецької і Луганської областей» (П. Гай-Нижник. «Гілея». – 2016. – Вип. 114 (№11)); «Історичні витоки та цивілізаційні передумови російсько-української війни 2014–2016 рр.» (Л. Залізник. «Українознавство». – 2016. – №3); статтю «„Русский мир“ – важливий чинник агресії Російської Федерації супроти України й українців» (Ю. Фігурний. «Українознавство». – 2016. – №3).

На першому етапі виконання НДР зроблено науково обґрунтовану оцінку історичних передумов агресії Російської Федерації проти України у комплексному вимірі, розроблено робочий варіант пропозицій щодо подолання наслідків агресії Російської Федерації та запобігання їй у майбутньому. З'ясовано, що зовнішні та внутрішні причини агресії РФ проти України становлять складну систему старих і нових складників. Важливими чинниками комплексу історичних передумов російської агресії 2014 р. є позитивні для України зміни у відносинах

з країнами Європи й Північної Америки, наявність експансійних прагнень (зокрема, доктрини «Російського світу») у Російській Федерації, послаблення обороноздатності та національної безпеки України у період президентства В. Януковича та одразу після його втечі до РФ.

Триває підготовка Міжнародної науково-практичної конференції «Російська окупація і деокупація України: історія, сучасні загрози та виклики сьогодення», співорганізатором якої є тимчасовий творчий колектив. Конференція відбудеться 11 листопада 2016 р. у Києві. Українознавці НДІУ працюють в оргкомітеті конференції (П. Гай-Нижник) та Експертній комісії при оргкомітеті.

Конференція працюватиме за такими напрямами:

1. Історичні витоки та паралелі російської агресії проти України (історія російської окупації).

2. Російська Федерація як держава-агресор та спонсор міжнародного тероризму: геополітичний вимір.

3. Російсько-українська війна: сучасні виклики та шляхи зміцнення системи національної безпеки України.

Результати виконання НДР «Історичні передумови та сучасні суспільні наслідки агресії Російської Федерації проти України» буде висвітлено і в доповідях. Збірник матеріалів конференції планується надрукувати та подарувати учасникам перед початком конференції.

Науковий колектив виконавців запрошує усіх компетентних у зазначених проблемах фахівців до співпраці (E-mail: chyrkovo@ukr.net, Hainyzhnyk@ukr.net; факс: 236-95-89; тел. роб.: 236-01-28).

ЛІТЕРАТУРА

1. Залізняк Л. Л. Україна між сходом і заходом: про витоки і суть російсько-української війни 2014 р. / Л. Залізняк. – К.: Шлях, 2014. – С. 165.

2. Конкурс Ф72. Оголошення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dffd.gov.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=212&lang=ua

3. Конкурс Ф72. Умови проведення конкурсу Ф72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dffd.gov.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=212&lang=ua

4. Порошенко: брехня – це козир Путіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/1539242-poroshenko-brehnya-tse-kozir-putina.html>

5. Потужна зброя Росії: поширення брехні – The New York Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/world/1492769-potujna-zbroya-rosiji-poshirennya-brehni-the-new-york-times.html>

Павло ГАЙ-НИЖНИК

доктор історичних наук, завідувач
відділу історичних студій НДІУ

Олег ЧИРКОВ

науковий співробітник
відділу української етнології НДІУ